

Erkenningsnummer P 802006

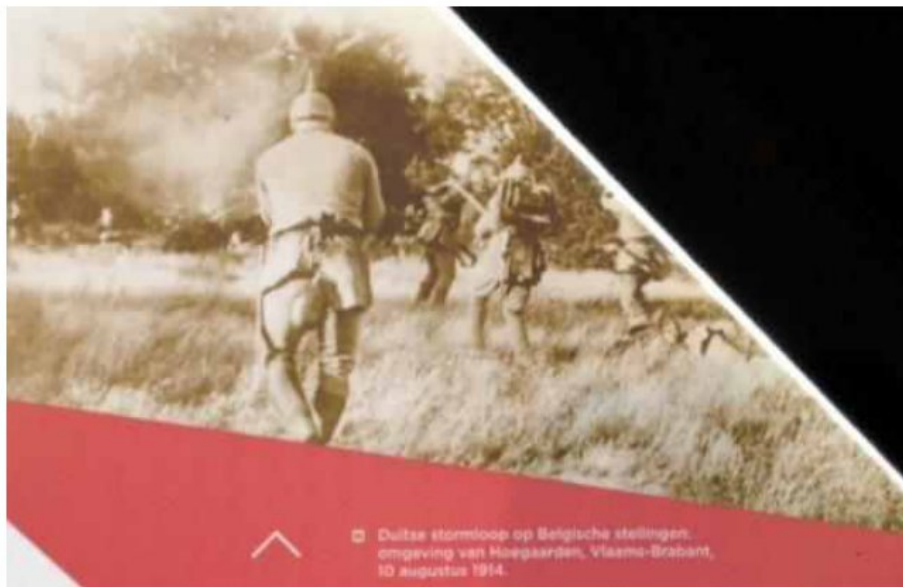
België-Belgique
P.B.
3190 Boortmeerbeek
2/3954

Tijdschrift voor Heemkunde Folklore en Oudheidkunde
Nieuwsblad van de Hoegaardse Biergilde 'Die Edele Orde van den Moutstock'

Alpaidis

Anno XLVIII nr. 189 4/2012
driemaandelijks december, januari, februari (2012/13)

Afgiftekantoor 3190 Boortmeerbeek

Duitse stormloop op Belgische stellingen, omgeving van Hoegaarden, Vlaams-brabant, 10 augustus 1914 (In hernieuwde Flanders Field Museum, Ieper

Ver. Uitg. M. DODION, Lelielaan, 34, 3191 Hever

'Het Vlaamse platteland in de fifties'¹ is een nieuwe publicatie van het Davidsfonds, waarin beelden van onze Palmprocessie 1947

ontspanning, de landbouw op een keerpunt, economische transformaties, he gedroomde wonen en het rurale landschap.

Uit de reportage over Hoegaarden hebben de auteurs drie beelden geselecteerd uit one palmprocessie van het jaar 1947. De rondgang ter hoogte van de gemeenteschool in de Doelstraat met pastoor Heuysdens, onderpastoor Vansantfoort en de misdienaars. De palmezel gedragen door de vier discipelen; De kinderen zwaaiend met hun *palmaai* in de kerk.

Dit project wilt een decennium tot leven brengen dat ligt tussen de traditie en de beslotenheid van het interbellum van de ene kant en dat tegelijk de consumptie- en de welvaartsmaatschappij van de golden sixties aankondigt van de andere kant (p. 6). Het zijn vooral de foto's van Jos Halsberghe die centraal staan. Meer dan driehonderd foto's in zwart-wit hangen een beeld op van de late jaren veertig en vooral van de jaren vijftig. Het zijn allemaal foto's die tussen 1951 en 1956 gepubliceerd zijn in de 'Zondagsvriend'. Bijna alle Belgische steden en gemeenten zijn in die periode bezocht en wekelijks werd één dorp in het weekblad voorgesteld.

In dit boek vinden wij een keur aan opnames gemaakt buiten de centrumsteden, gegroepeerd rond zes thema's: onder de toren, sport en

Het boek is een deel van een project waar ook een reizende tentoonstelling en een voordrachtenreeks bij hoort.

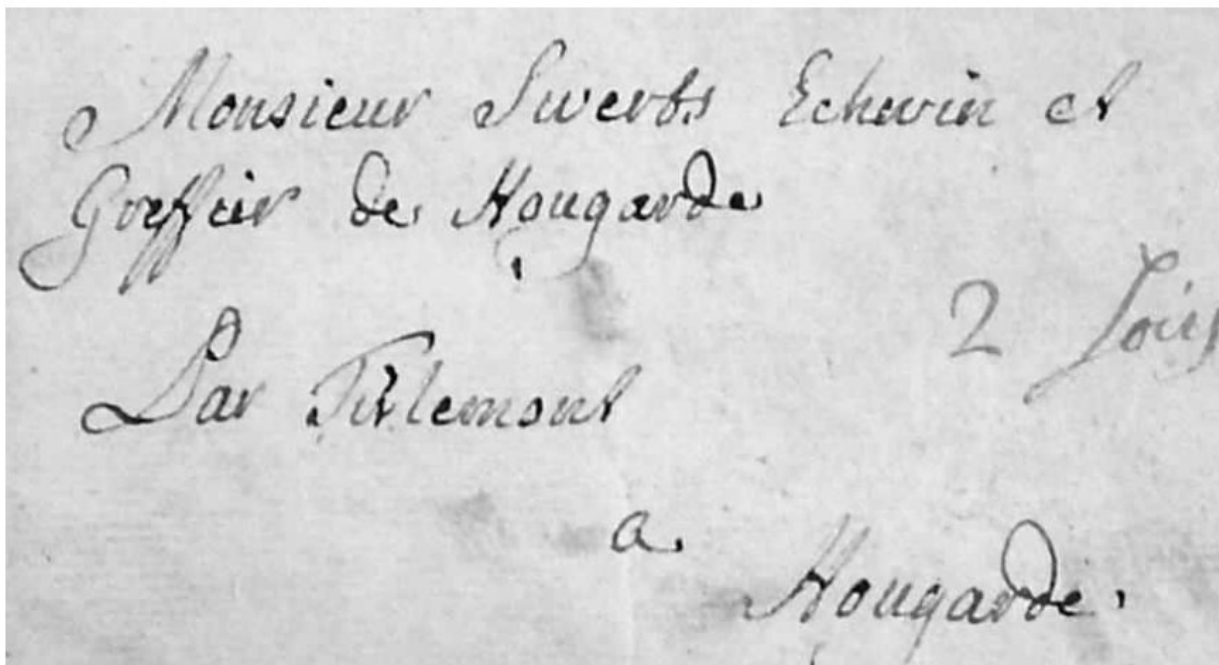
¹ Luyten Sarah en Segers Yves (red.), Het Vlaamse platteland in de fifties, met foto's van Jos Halsberghe, Uitgeverij Davidsfonds en Centrum voor Agrarische Geschiedenis, Leuven, 2012, 340 p.

“ Het Hoegaards bier was zo goed dat mijn vrouw de smaak ervan te pakken gekregen heeft...” Een getuigenis anno 1758 over de uitmuntende kwaliteit van Hoegaards bier door Jean Louis de Chestret, raadgever van de Prinsbisschop van Luik.

Dr. Gilbert Vandenbempt, Haasrode.

In het vorig nummer van Alpaidis verscheen reeds een lovende brief uit 1759 over het Hoegaards bier geschreven door burggraaf de Lardenois-de-Ville (1). In dit artikeltje wordt een Franstalige brief besproken van Jean Louis de Chestret waarin hij vertelde dat het Hoegaards bier zo lekker was, dat zijn vrouw eraan verslinderd geraakte....

Brief anno 1758 gericht aan :

Monsieur Swerts Echevin et
Greffier de Hougarde
Par Tirlémont 21 Jan
à Hougarde,

Monsieur Swerts (2) Echevin et Greffier de Hougarde
Par Tirlémont à Hougarde

Transcriptie van de tekst (3)

Liege le 18 janvier 1758.

La Hougarde que vous m'avez envoieé a été si bonne que ma femme y a pris gout et m' a prié de lui faire venir une demi piece .

J ai recours a vous monsieur dans l'espoir que vous voudrais bien prendre la peine de parler a quelque bon brasseur et de reguerir de ma part de m adresser une demie piece a la premier occasion et de donner au Charlier le memoire, convenant le prix er les fraix de la voiture.

Pour que j'ij fournisse au ...de l arrivée.

Vous saves que je suis exempte des impots de la ville et de l'Etat en consequemment qu'il ne sera pas question de l'annoncer sous mon nom et de venir

la decharge directement chez moij sur la place de St Pierre ou je demeure

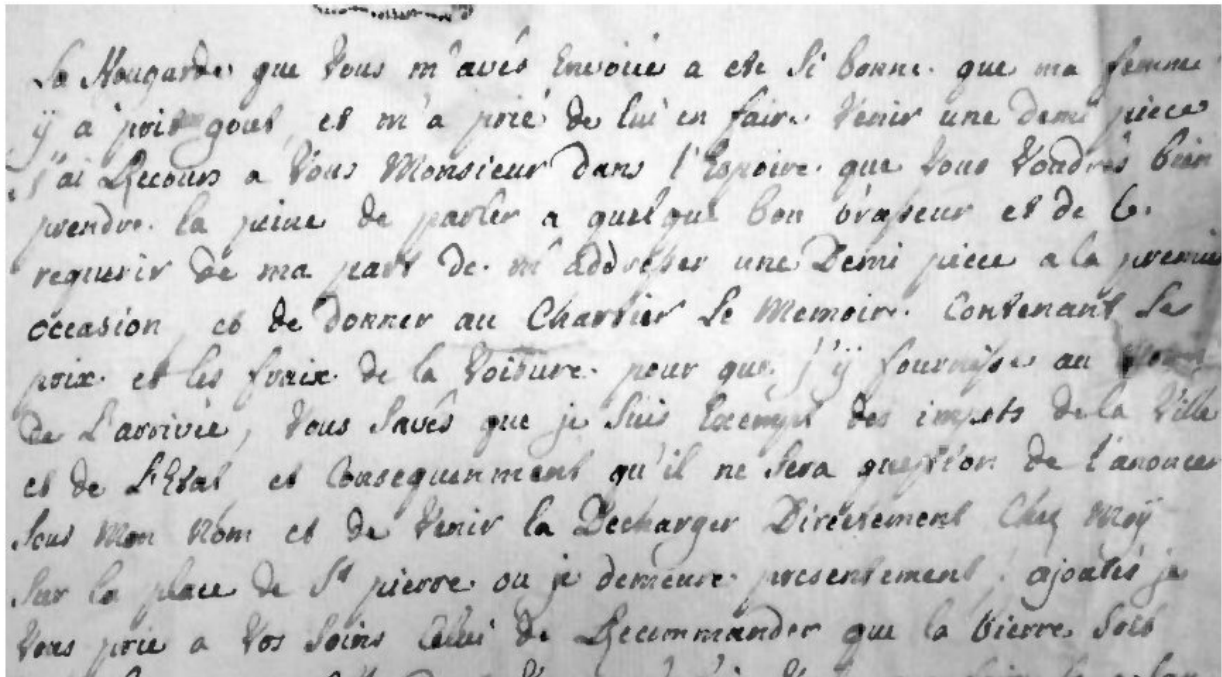
presentement.

Ajoutes je vous prie a vos soins celui de recommmander que la bierre sois aussi bonne que celle dont vous avez bien voulu me faire la galanterie, disposés reciproquemnet de mes services et soins persuadé que sincerement je suis sans reserve.

Monsieur.

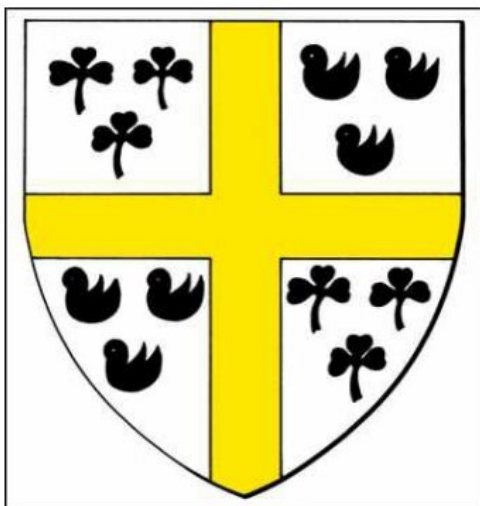
Votre très humble et très obeisant serviteur

L De Chestret conseiller privé

La Margarine que vous m'avez envoië a été si bonne. que ma femme
y a joië goul, et m'a joië de lui en faire venir une demi piéce
j'ai Recours a Vous Monsieur dans l'Espoir. que vous voudrés bien
prendre la peine de parler a quel que bon brasseur et de le
requisir de ma part de m'addresser une Demi piéce a la prochaine
Occasion, et de donner au Chartier Le Memoir. Contenant La
poix. et les foix de la Voiture. pour que j'y fournisse au
de L'arrivé, vous savez que je suis taxé des impots de la Ville
et de L'Etat et conséquement qu'il ne sera question de l'annoncer
sous Mon Nom et de venir la Decharger Directement Chez Moy
sur la place de St pierre. ou je demeure presentement. ajoutes je
vous prie a vos soins celui de Recommmander que la bierre. Soit

Fragment uit de brief van L. De Chestret.

De 18e januari 1758 verstuurde Jean-Louis de Chestret een brief vanuit Luik aan zijn vriend Servaes Sweerts, schepen en griffier van Hoegaarden.

Het Hoegaards bier, geleverd door Servaes Sweerts, was zo lekker dat de vrouw van de Chestret de smaak van bier te pakken gekregen had. Ze smeekte haar man om een nieuwe bestelling te plaatsen.

Deze bestelling mocht – taksvrij - thuis geleverd worden op de Place St. Pierre te Luik.

Bespreking van de personen die vermeld werden in de brief :

Servaes SWEERTS (4) werd geboren te Hoegaarden op 15/03/1713 als zoon van Servaes Sweerts en Catherine Peeters.

Hij was schepen, griffier, notaris en brouwer te Hoegaarden.

In recent teruggevonden cijnsregisters van de prinsbisschop van Luik (5) wordt Servaes Sweerts zelfs vermeld als eigenaar van twee Hoegaardse brouwerijen.

Hij betaalde cijns voor zijn twee brouwerijen van 1733 tot en met 1767.(6)

Jean-Louis DE CHESTRET werd geboren op 8/10/1699 als zoon van Jean-Remy de Chestret, advocaat, griffier en burgemeester van Luik en Catherine Marguerite van Delft (7).

Familiewapen van Servaes Sweerts

Het familiewapen van Jean Remy de Chestret (8)

Jean-Louis de Chestret huwde met Marie-Thérèse Bayar, waarvan afstamming.

Hij was privé raadgever van de Prinsbisschop van Luik en burgemeester van Luik in 1751.

Het was zijn vrouw Marie-Thérèse Bayar die het Hoegaards bier zo lekker vond...

1 ALPAIDIS, Anno XLVIII 3/2012 :” Sinds mensenheugenis werd er geen betere Hoegaarden gedronken.”

2 Bemerkt de schrijfwijze van de familienaam : Swerts ipv. Sweerts.

3 Rijksarchief Leuven, Schepengriffies arr. Leuven, Hoegaarden, Varia 4313.

4 SWEERTS Servaes was de stamvader van de “gilde van de swarten merel” binnen de V geslachten van Hoegaarden.

5 Rijksarchief Leuven, Schepengriffies arr. Leuven, Hoegaarden, boek 1997.

6 Dit cijnsboek gaat enkel over de periode van 1733 t/m. 1767

7 Uit het huwelijk van Jean-Remy de Chestret en Catherine Marguerite van Delft werden 15 kinderen geboren !

8 Uit : Recueil héraldique des bourguemestres de la noble cité de Liège (1200 – 1720), MDCCXX, Liège.

De gevechten te Hoegaarden op 18 augustus 1914

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

*Laatste paragraaf uit het nummer 187 van *Alpaidis**

‘Die Belgen, dat was een compagnie van het zesde regiment Jagers en de Duitse troepenmacht die hun stellingen te Hoegaarden aan de grote Gete aanviel was het 75ste Duitse infanterieregiment, dat die 18de augustus 1914, te Hoegaarden zijn vuurdoop kreeg.

Het gevecht is door de Duitsers uitvoerig besproken in hun geschiedenis van het 75ste regiment infanterie².

De volledige benaming luidde: ‘Infanterieregiment Bremen (1ste Hanzeatische), Nr. 75. Dit regiment was actief van 1866 tot 1919 en behoorde, voor de éénmaking van Duitsland in 1870, tot het Pruisische leger. Bij de inschakeling in het Duitse leger viel dit regiment onder het IX de Legerkorps, 17de Divisie, 33ste Brigade. Het regiment was gelegerd in Bremen en Stade, uitgerust met geweren en vanaf 1906 met een aantal machinegeweren versterkt.

De situatie van het Belgische leger en de Duitse troepenmacht op 18 augustus bij het ochtendgloren

Het Belgische leger was sinds 8 augustus bezig de verdediging te organiseren aan de Gete en had zich ontplooid volgens de schets op volgende pagina.

Ons oppercommando was tot 17 augustus in het ongewisse gebleven over de juiste intenties van de Duitsers, namelijk of ze ten Noorden of ten Zuiden van de Maas zouden oprukken. De 18de 's morgens moest de commandant van de Cavaleriedivisie melden dat de Getelinie overall door Duitse infanterie en artillerie werd aangevallen. Ons Oppercommando besliste dan van het leger Westwaarts terug te trekken en om 15h30 werd dit bevel aan de divisies doorgegeven. En tijdens deze operatie hadden de fameuze gevechten plaats van Sint-Margriet-Houtem en Grimde.

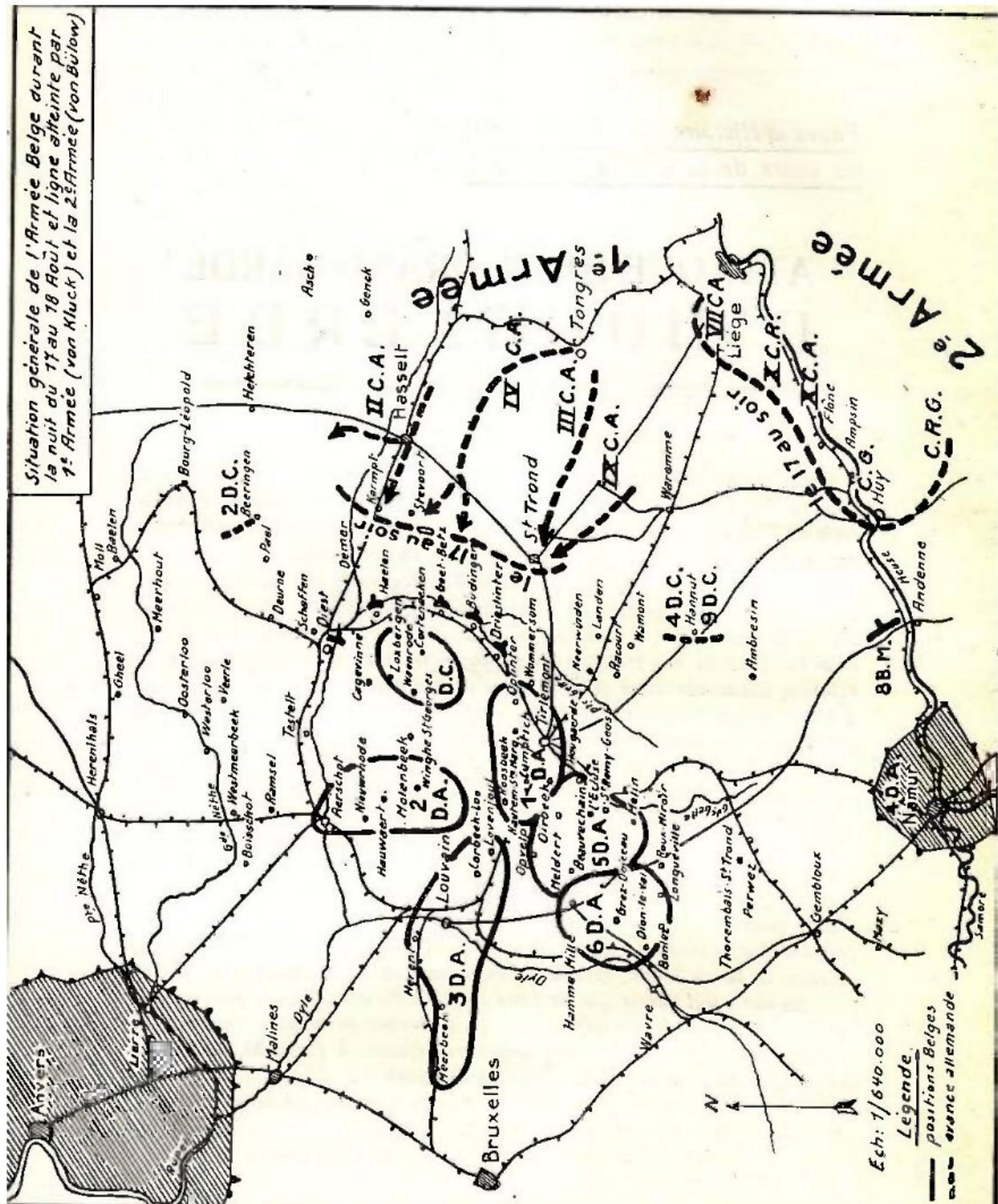
In Hoegaarden konden de mannen van de 4de compagnie van het 2de bataljon van het 6de regiment Jagers te voet (4/II/6° Ch) nu tonen wat ze waard waren, want zij waren de enigen tot wie het bevel tot terugtrekken niet was doorgegeven. Met hun commandant Verheggen hebben ze vanuit hun stellingen het gevecht aangegaan met het 75ste Duitse infanterieregiment, dat vanaf ca. 17h30 probeerde de brug over de Grote Gete over te steken.

Wanneer het de vuurdoop was voor dit Duitse regiment, dan was dat evenzeer de vuurdoop voor onze soldaten.

De gebeurtenissen van 18 augustus volgens kapitein-commandant Verheggen

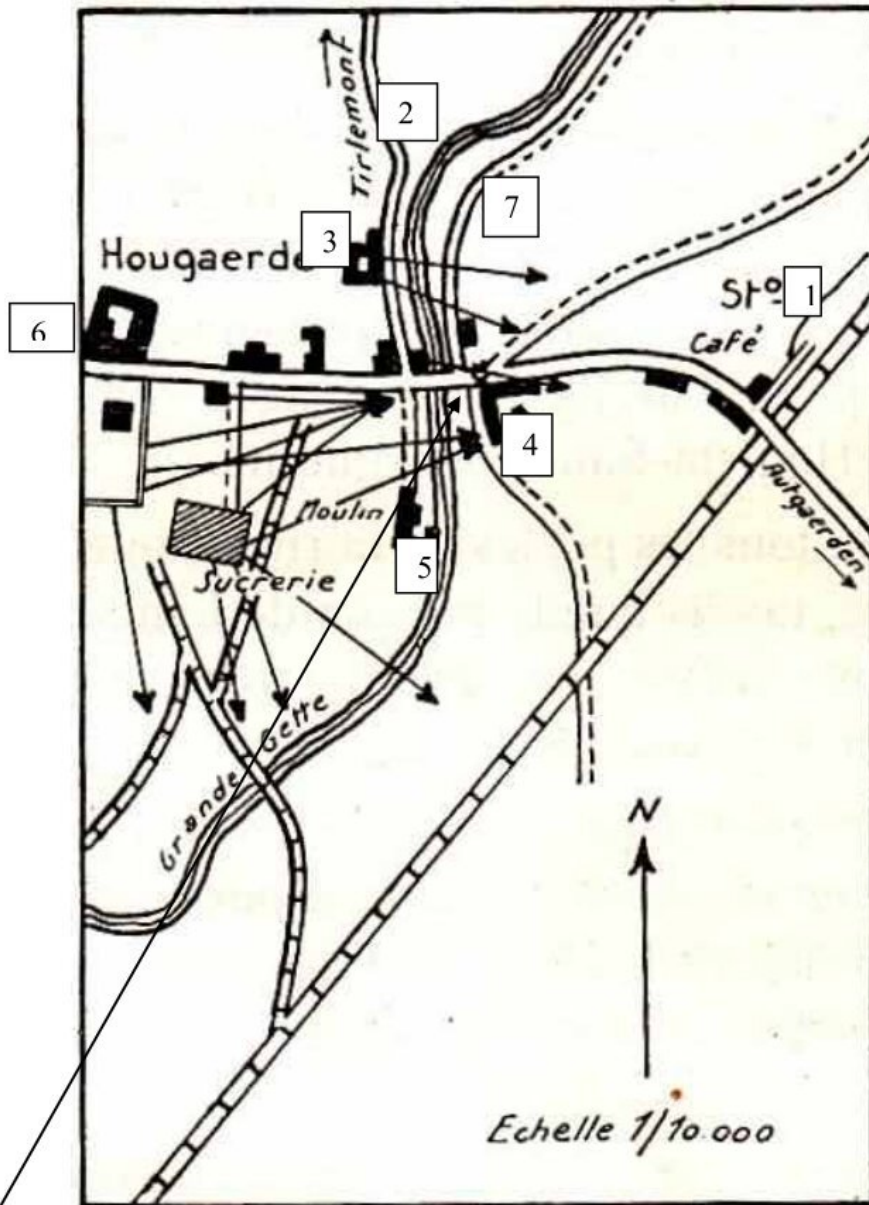
De compagnie van Verheggen was opgesteld op het plateau van het gehucht Aalst 2 km. ten Westen van Hoegaarden) van bij het ochtendgloren van die 18de augustus. Rond 8 uur komt kapitein-commandant Bernard, de bataljonschef melden dat wij aangeduid zijn om een bataljon van het 1ste Linieregiment te gaan aflossen (sector Noord van de positie ingenomen door de 5de Legerdivisie). Wij moeten ons ontplooiën te Hoegaarden zelf, achter de brug over de Gete. De gebouwen van de suikerfabriek, de aangrenzende tuinen en, een beetje meer Noordwaarts, twee huizen met een vrijgemaakt schootveld links van de baan. Om niet de fout te begaan een bevel of een instructie te vergeten, ga ik deze niet proberen hier te herhalen. Maar het order ‘*Niet versagen, vechten tot het uiterste*’, vergeten wij nooit!

² Zipfel, Ernst/Albrecht, O.: *Geschichte des Infanterie-Regiments Bremen (1. Hanseatisches) Nr. 75*, Bremen 1934

Algemeen overzicht van de positie van het Belgische leger tijdens de nacht van 17 op 18 augustus 1914 en de aanvalslinie die het eerste Duitse leger onder von Klück had bereikt op de 17de 's avonds en idem voor het tweede Duitse leger onder de leiding van von Bülow.³

³ In het prachtig hernieuwde Flanders Field museum te Ieper wordt een foto tentoongesteld van man aan man gevechten 'in de omgeving van Hoegaarden, rond 10 augustus'. Heb niet geïnformeerd naar herkomst van de foto noch naar de rechtvaardiging van die datum (eerste schermutselingen van de oorlog, rechterkant)

Situatieschets van de compagnie van Verheggen, klaar voor de vuurdoop

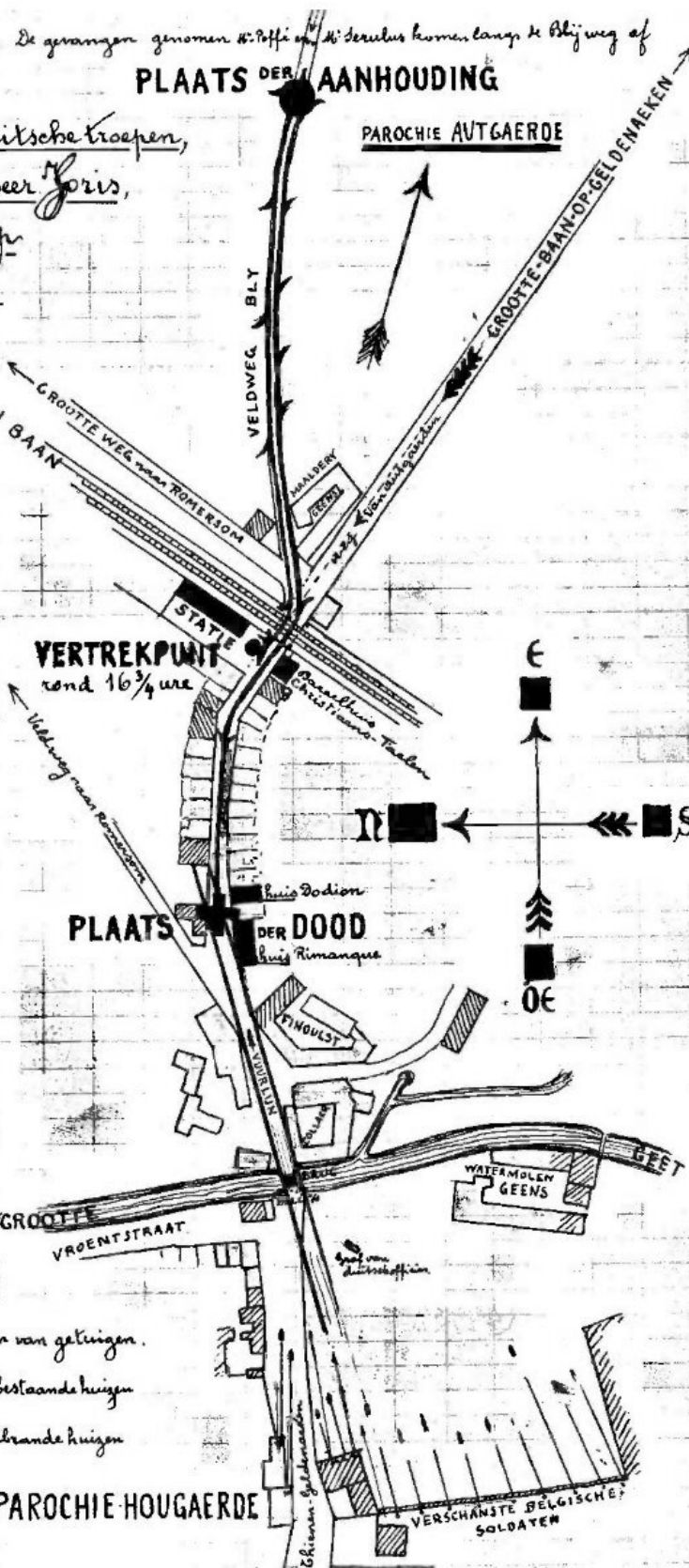
Zwaluwenhoeve (tussen Gete en Broekstraat aan de Grote Brug, is niet aangeduid!!)

1	station	5	Grote Molen
2	Vroente	6	Van Autgaerden (nu Beukenlaan-verk.)
3	Brouwerij/stokerij Van Nerum (St.-Cornelishoeve)	7	Slachthuisstraat (Bedeleersomkeer)
4	Hoeve Flemalia/ Finoulst		
8	Tussen de Vroentestraat, Gete en de brug over de Grote Gete stond er ook nog een woonst, van waaruit sergeant De Neve met zijn mannen meer dan een uur de Duitsers op afstand hield (zie p. 10)		

Het schootsveld werd de vorige dagen vrijgemaakt van bomen en struikgewas; de posities van de scherpshutters en hun schietrichting zijn duidelijk aangeduid

Overname, door de Duitse troepen,
en dood van den Z. Eerw. Heer Goris,
pastoor van Outgaerde, op
18 oogst 1914; tijdens de
inneming van Hougaerde.

- Op 18 oogst 1914, rond 4 1/4 namiddag kwam de Z. E. H. Pastoor naar de statie van Hougaerde, hij stak een brief aldaar in de bus, ten dages gelegenheid sprak hij met de Statieversterker en de vrouw van de barnevachter Christiaens.
- Voor oënnen was het kanon gebouwd in den gang, als dan sloeg de D. H. den weg in Blij genaamd, wanneer hij derges eenige minuten op was, werd hij overgehouden door een groep Duitse soldaten, voor af gegaan door Mijneheeren Poffe en Serulus, beide van Outgaerde, eveneens gevangen genomen. (zie getuigenis Serulus bij Dodion)
- De groep soldaten met de drie gevangenen aan 't hoofd, komt de weg Blij af en komt langs de bareel van den ijzeren weg Hougaerde binnen, voorbij het huis Christiaens (zie getuigenis Maria Taalen M. Christiaens).
- Verder voor het huis Rimanque gekomen, in den draai der statiestraat, blonken de eerste gewerschoten, de Z. E. H. Pastoor en M. Poffe werden getroffen, M. Serulus, beschermd door den holk van het huis Rimanque geluchte er in te ontsnappen. Langs het huis Dodion, na dat den gewerschot gelost door een Duitse soldaat hem langs de rechter braai vloog, het schot op hem kwam van de richting der statie.
- M. Collaer (pracht) tegen de brug) sluchte uit zijn huis (en heeft de pastoor aan den dreef zien verschijnen) na hij de brug over was begonnen de Belgen, liggende voor de brug, te vuren. (zie getuigenis Amel Collaer)

Schaal volgens
het kadastral plan
van Popp

De dood van Z.E.H. Goris in de stationsstraat, op 18 augustus 1914, plan van de feiten en omgeving, schaal volgens het kadastral plan van Popp (Aartsb. Archief Mechelen, Fonds Wereldoorlog I, I, 1/6); dit document werd tentoongesteld te Hoegaarden in 1998)

Schema en tekst zijn door de parochiegeestelijkheid opgemaakt op vraag van bisdom

'van links naar rechts) de brug (opgeblazen), het huis van waarin sergeant De Neve de Duitsers een uur beschoot, de Vroente

(van links naar rechts) Café, Vroentestraat, het huis van waaruit De Neve de vijand beschot, Gezien van de voorkant)

Links van de Gete, de Vroentestraat met de hoeve Van Nerum, van waaruit ook de Duitsers werden beschoten; rechteroever is de Bedeleersomkeer (nu Slachthuisstraat)

De Getebrug en het begin van de Stationsstraat met rechts de Zwaluwenhoeve (tegen de Gete) en daarachter de hoeve Flemalia (Finoulst, toen)

(van links naar rechts) Finoulst inrijpoort, Broekstr. (verborgen), Zwaluwenhoeve

De brug over de Gete gezien vanaf het station (links de Zwaluwenhoeve)

Aan de Zuidkant, t.t.z. aan mijn rechterkant leverden het 1ste en het 2de bataljon de verdedigingslinies nr. 1 en 2. De derde compagnie vormde het gros van de verdediging en bevond zich in de school⁴ op 400 m. ten Westen van de Grote Brug. De bataljonscommandant zat in het gemeentehuis.

Ten Noorden van Hoegaarden werden de verdedigers geleverd door een Liniereregiment van de 1ste legerdivisie.

Wij stonden alleszins paraat om de vijand weerwerk te bieden. In realiteit was onze verdediging al georganiseerd en bemand sinds enkele dagen. Onderluitenant Gilbert van het 1ste Liniereregiment, die ik ging afllossen, toonde mij de verschillende postenen maakte me opmerkzaam op de uitgevoerde verdedigingswerken. Er waren gaten gemaakt in de tuinmuren en de buitenmuren van de huizen die her best gelegen waren om de vijand te beschieten. Hagen waren met rollen ijzerdraad verstevigd en een vijftig meter voor de brug waren twee wagens dwars over de baan gesleept als barricade. Er was ook gezorgd voor een serieuze voorraad kogels, zodat mijn manschappen hun krenterige dotatie bijtijds zouden kunnen aanvullen om heel de avond weerstand te kunnen bieden.

In onze sector verliep ondertussen de dag heel kalm. Maar omdat er in de omgeving van Goetsenhoven, op een 10 km oostwaarts, vijandige ruiters waren gesignaleerd, kon een gevecht op elk moment losbarsten. Kanongebulder aan de noordkant maakte ons duidelijk dat rond Tienen en Sinte-Margriet-Houtem de strijd al bezig was.

Rond 16 uur werden alle verdedigingsposten op de rechteroever van de Gete teruggetrokken achter de Gete en ook het peloton Lansiers, dat overigens niets te melden had, keerde terug over de Grote Brug. Iedereen was nipt over de Brug toen kapitein-commandant Giron van de genie er aankwam om de voorlopige brug af te breken. Die had de oorspronkelijke brug vervangen, die eerder door de onzen was verwoest. Het meegebrachte materiaal werd met petroleum overgoten en op de linkeroever in brand gestoken.

En toen kwam een rijkswachter eraan met het mondelinge bevel dat wij ons moesten terugtrekken!!! Ik meende dat mijn positie mij niet toeliet van op te geven op basis van een simpele mededeling en dus verwittigde ik de bataljonschef en vroeg hem om instructies. Commandant Bernard, die geen order tot terugtrekking gekregen had kon de commandant van de voorposten niet bereiken omdat de telefoonverbinding al was afgesloten. Iedereen kreeg het bevel op zijn post te blijven.

Het moest zo goed als 18 uur geweest zijn toen de Duitsers eraan kwamen, voor de barricade, in de bocht van de straat, op 100 meter voor de brug. Ze liepen in colonne met vier op een rij. Voorop stapte een priester, door hen gedwongen, geflankeerd door twee soldaten.

Eens binnen het schootsveld van een post, begon die een moordend vuur op de Duitsers. De eerste rijen van de colonne werden neergemaaid en ongelukkiglijk **ook pastoor Joris** (sic) van Outgaarden. Het was de pastoor van Outgaarden die door de Duitse kapitein Caspari gedwongen was voorop te lopen als levend schild.

*In voetnoot geeft Verheggen nu de volgende toelichting: 'De onderzoeksdocumenten en rapporten van de commissie voor de schending van de mensenrechten en van het oorlogsrecht, kwamen tot het besluit dat **E.H. Joris** (bedoeld wordt **Goris**, pastoor Outgaarden) niet gevallen is onder Belgisch vuur, maar wel in de rug is getroffen door Duitse kogels. Het rapport over de incidenten te Hoegaraden meldt op pagina 27 dat de vaststellingen door **dokter Lodewijckx** aantonen dat de 2 slachtoffers in de rug waren gewond. Noteer dat er 2 slachtoffers waren, E.H. Joris en een zekere **Edouard Poffé** van Outgaarden, die ook werd gedwongen voorop te lopen. Een derde inwoner, een zekere*

⁴ De gemeenteschool in de Doelstraat

Serulus, had hetzelfde bevel gekregen, maar kon ontsnappen op het moment dat de Belgen het vuur openden.'

De Duitsers waren verrast door ons moordend vuur; ze verloren even hun koelbloedigheid en lieten zich op de grond vallen langs de twee kanten van de straat. Dan herwonnen ze hun discipline, ze hergroepeerden zich, klommen over de hagen, lieten zich door niets meer tegenhouden. Ze liepen door de tuinen en kwamen zo aan de oever van de Gete.

Onze Jagers mikten op de vijand vanuit hun schietgaten met even grote precisie als op de manoeuvres. Boven onze hoofden vlogen de schrapnels fluitend in westelijke richting over Hoegaarden, om te ontploffen op het plateau van Aalst, de verzamelplaats van de 17de Gemengde Brigade.

Ondanks onze aanhoudende salvo's slaagden de Duitsers er in met kleine groepen de Gete over te steken en zich te ontplooien op de linkeroever. Ze waren gedekt door de oever en openden van daaruit het vuur op de onzen. Hun kogels schampten af op de omheiningmuren van de tuinen waarachter wij ons verschanst hadden, en deden bladeren en takken vallen van de fruitbomen in de boomgaarden.

Tijdens het hoogtepunt van de strijd kwam **soldaat Delantshere** van de 3de compagnie, in reserve gehouden, ons spontaan helpen. Hij sneuvelde vrij snel, zwaar gewond, terwijl hij riep: *'Mon lieutenant, je suis f....., j'ai une balle à travers le corps...'*⁵ Door **soldaat Boucart** te willen redden, die getroffen lag aan de overkant van de straat, werd Delantshere slachtoffer van zijn moed en zelfopoffering.

Ik had noch dokter, noch brancardier en dus liet ik hem naar de Rode Kruispost brengen in het dorp. Pas een tijdje later vernam ik dat hij door zijn commandant naar ons was gestuurd om zich te informeren over onze situatie. Voor zich te laten verzorgen ging hij verslag uitbrengen over zijn missie bij zijn compagnie commandant.

Niet lang daarna brachten twee van zijn strijdmakkers **soldaat Van der Cruyche** bij mij. Hij was in volle aangezicht getroffen door een Duitse kogel. Het was ook op dat moment dat **sergeant De Nève**, die de aftocht blies langs de straat, in een poging om zich bij mij te voegen, getroffen werd in de benen door drie kogels. Hij had vanuit zijn post, in het huisje dat de hoek vormde met de Grote Brug, met een handvol manschappen, meer dan een uur de vijand op afstand gehouden. De pastoor van Hoegaarden heeft hem drie weken verborgen gehouden vooraleer hij het leger terug kon gaan vervoegen te Antwerpen.

Ondertussen werd mijn aandacht afgeleid door een hevig vuurgevecht aan mijn rechterzijde. Het waren mijn mannen die op een 300 meter afstand, een groepje Duitsers blokkeerden. Door de aanwezigheid van deze Duitsers op de linkeroever boven de molen was ik er mij van bewust dat de voorposten 1 en 2 in het zuiden de aftocht hadden geblazen en dat mijn compagnie geïsoleerd was. Ik liet de bataljonchef weten dat mijn rechterflank in gevaar verkeerde en ik vroeg, tevergeefs overigens, om versterking. Pas later kwam ik te weten dat commandant Bernard zelf in gevecht gewikkeld was met groepjes vijanden die het dorp waren binnengedrongen langs de noordwestelijke rand. Aan de noord en de oostkant waren ze tegengehouden door enkele kleine detachementen, gezonden door de dappere maar bescheiden onderofficier Duchatel, aanvoerder van de 3de compagnie.

De nacht was ondertussen gevallen en de duisternis zou compleet zijn geweest ware het niet dat de vijand, ineen verbazend snelle actie, een groot aantal huizen op de rechteroever en de noordoostelijke rand van Hoegaarden had in brand gestoken.

Door het schijnsel van deze brandhaarden zagen wij hier en daar nog de silhouetten van onze vijanden, terwijl uit de kelders van de huizen in brand het gehuil opsteeg van de geterroriseerde bewoners.

⁵ 'Mijn Luitenant, ik ben er aan, een kogel heeft mij doorboord'

Onze Jagers, beschermd door de duisternis, gingen verder met het beschieten van de vijand, tot, bij gebrek aan een doelwit, het vuren nog maar sporadisch was.

Het was ongeveer 20h30 wanneer plots de Duitse klaroenen schalden en, als bij betovering, het vijandelijke vuur stopte. We zagen hoe de laatste pinhelmen zich voorzichtig terugtrokken.

Nu zag ik mijn missie als volbracht en ik verzamelde wat mij restte van mijn 150 manschappen. Langs de zuidwestelijke rand, de enige die niet in vuur en vlam stond, verliet ik mijn stelling, die nu gehuld was in een mysterieuze stilte.

Het was zowat 22 uur toen wij in de omgeving van L'Ecluse de bataljonscommandant en de 3de compagnie vervoegden.

Samen trokken we door Beauvechain en daarna kwamen we aan in Tourinnes-la-Grosse, samen met de nieuwe voorposten van de 17de Gemengde Brigade. Drie uren rust op een bed van stro liet ons toe onze zenuwen te ontspannen.

De Duitse commandant Caspari noemde Hoegaarden een hinderlaag en een duivelse valstrik. Voor ons was Hoegaarden onze vuurdoop en een succesvol gevecht!

Wij hadden drie doden en 2 gewonden te betreuren, de Duitsers hebben toegegeven dat er aan hun zijde 2 officieren en 80 soldaten zijn gesneuveld. Tijdens het gevecht om Hoegaarden hadden zij heel hun regiment moeten inzetten en het heeft de divisie het verlies van een halve dagtocht gekost in haar opmars.

De aanval op Hoegaarden door de ogen van kapitein Caspari, commandant van de 3^e compagnie van het 75ste Duitse regiment infanterie op 18 augustus 1914.

De voorhoede van de 3de compagnie van het regiment 'Bremen', aan het hoofd van de 33ste brigade infanterie, had als objectief, dwars door de velden, de kleine stad Hoegaarden op de Gete, ten zuiden van Tienen.

We agden noch hoorden de vijand. Die leegte was onrustwekkend. We herademden dan ook toen we in een holle weg, op 1 km. van Hoegaarden, een man tegenkwamen in soutane, die daar rondhing en in een boek las. Wij vroegen hem of Hoegaarden door de Belgen was bezet. Verrast door zijn ontkennend antwoord bood hij an ons door het dorp te leiden.

'*De Belgische soldaten hebben zich al in de voormiddag teruggetrokken*' verzekerde hij ons. Een voorgevoelen deed mij op mijn hoede zijn en beval me voorzichtig te handelen.

Terwijl wij aan het praten waren over de deelname van de burgers aan de militaire operaties, marcheerden onze eerste mannen Hoegaarden binnen om 6h25 's namiddags (Duits uur, dus 17h25). Er was geen levende ziel te zien. Alle deuren en ramen waren gesloten. De situatie werd angstwekkend.

Luitenant Noffke en ikzelf, wij keken elkaar veelbetekenend en ongerust aan en wij observerend nauwlettend de man die naast ons mee stapte. Hij beviel mij absoluut niet en ik dacht op zijn gelaat een zekere gespannenheid en wanhoop te zien.

Waren wij in een valstrik getrapt?

Voorbij een bocht van de straat zagen wij ineens een barricade. Op dat moment schortte de man zijn soutane op, week uit en liep, als een kat, naar een deur die open ging en hij zou ontsnapt zijn als luitenant Noffke hem niet direct vastgepakt had met een tip van zijn soutane. En dan brak de hel rondom ons los! Uit alle huizen, vanop alle daken, van achter de barricade, vooraan, achteraan, van rechts en links werd er op ons gevuurd met moordende salvo's en van op zeer korte afstand.

Het was onze vuurdoop! Ik moet bekennen dat ik mij de vuurdoop in de Grote Oorlog als iets meer romantisch had voorgesteld.

Onze eerste rijen lieten zich vallen. Samen met korporaal Schmiesz sprong ik naar rechts in een smalle gracht en ik dook erin weg, gekneld tussen mijn sabel, de riemen van mijn uitrusting en onze vier benen.

Het eerste slachtoffer van deze verrassingaanval was de man in soutane, hij werd neergeschoten door zijn landgenoten.

Korporaal Schmiesz kreeg een kogel in het voorhoofd en was daarmee de eerste dode van het regiment 'Bremen'. Zijn hoofd viel zwaar op mijn knieën en terwijl de projectielen ons rond de oren vlogen en op de straatstenen ketsten voelde ik druppel per druppel het warme bloed van de dode.

Hoe zijn wij uit die Hoegaardse hinderlaag geraakt?

Dankzij de onvergelykbare discipline van het oude leger van 1914! Vanaf het moment dat wij onze eerste kogels welgemikt afvuurden (alleen wie het ervaren heeft begrijpt wat dit betekent in zulke situatie), konden wij vrijer ademen en kon ik de 3de compagnie in looppas ten aanval lanceren. De rest van het 1ste peloton, onder adjunct sergeant-majoor Bösche langs de linkerkant van de straat, het 2de peloton onder Huckel langs de rechterkant en het 3de peloton, onder adjunct sergeant majoor als reserve achter de linkervleugel.

Er woedde nu een straat-, huis- en tuingevecht. Doordat Dreblow, de sergeant majoor van de compagnie sneuvelde al direct bij een sprint voorwaarts. Dat was een groot verlies.

Aan de andere kant van de Gete boden de auteurs van de hinderlaag niet lang weerstand. Daar waar wij aanvielen, trokken zij zich al vechtend terug door binnenplaatsen en tuinen, tot in vooraf gemaakte schuilplaatsen. Wij konden slechts langzaam volgen. Vanuit schuren en huizen werden wij langs alle kanten beschoten door de Belgen met geweren, jachtwapens en revolvers.⁶ Wij kwamen sprongsgewijs vooruit, van huis tot huis, van tuin tot tuin. De vele meidoornhagen, versterkt met prikkeldraad bezorgden ons veel vertraging, vooral ook omdat we geen kniptangen hadden. Rond 7h30 in de avond en nadat ik een diep uitgegraven en vochtige gracht had overgestoken, werd ik opgehouden aan de Gete, samen met onderofficier Gerlach, aspirant officier van Stosch en drie of vier rotten (Gruppen) van het 1ste peloton. Hier was de Gete ongeveer 6 meter breed en 1m80 diep. Links op de oever van de Gete zag ik het peloton Klepper dat in een gevecht gewikkeld was tegen de fabriek, zodat ze niet verder konden.

Niet vooruitgeraken in het eerste gevecht, Dat konden wij niet maken! We moesten een doorgang vinden! En terwijl wij tussen het struikgewas op de oever aan het zoeken waren naar een doorgang, kort bij de molen, ten zuiden van de grote baan, zakte plots aspirant officier Stosch naast mij in elkaar zonder een kreet te slaken. Hij kreeg een kogel in de hand en in de borstkas.

Het was pas om 8h20 's avonds, na tevergeefs gepoogd te hebben vooruit te geraken langs de grote baan, dat wij er in slaagden de Gete over te steken met behulp van een ladder, onder een moordend en dicht geweervuur.

Voor ons zagen we een vrij uitgestrekt terrein afgesloten door een lange muur vol schietgaten, een muur die aan de linkerkant schuins tegen de fabriek aanleunde.

Vanuit schietgaten en vensters werd op ons gevuld en wij werden zo verplicht te gaan liggen. Wij beantwoordden het vuur. Die hoge muur maakte het ons onmogelijk om op te rukken. Het vijandelijk vuren verzwakte vanaf 8h40 's avonds. Langs de linkerkant, langs een huis en doorheen de tuinen en hagen konden we tot op 60 meter van de fabriek geraken.

En dan mochten we niet verder oprukken doorheen de versterkingen van onze vijanden. Een formeel bevel floot ons voor de derde en laatste maal terug. Wij waren te ver doorgedrongen. Eerst moest nu de artillerie in actie schieten vooraleer wij de aanval mochten hernemen.

De nacht viel in. Mopperend en scheldend legden we er ons bij neer het contact met de vijand te verbreken, een vijand die zich later zou terugtrekken.

⁶ Bijgevoegde voetnoot: 'Uit het relaas van commandant verheggen hebben we gezien dat de Belgische strijdkrachten alle huizen en afsluitingen aan de brug van Hoegaarden zwaar hadden versterkt. Alleen reguliere troepen bemanden deze verdedigingslinie. Er werd alleen gebruik gemaakt van het Mauser geweer met uitsluiting van alle andere vuurwapens.

Hier eindigt het verslag van kapitein Caspari. Wat nu volgt zijn uittreksels uit de geschiedenis van het 75ste Regiment Infanterie.

Tijdens het gevecht van de voorhoede werden ook de 3de, 2de en 4de compagnie van het 1ste bataljon ingezet tegen Hoegaarden. Toen het III° bataljon aankwam werden ook deze compagnies ingezet tegen Hoegaarden.

De slag om de huizen, gevoerd door de infanterie, gebeurde met alle moeilijkheden die er eigen aan zijn. De huizen moesten één per één veroverd worden. Hier en daar werden huizen in brand gestoken. Omdat de hagen en de afsluitingen van de tuinen allemaal versterkt waren was het moeilijk om er doorheen te komen.

De 4de compagnie die langs de zuidkant van Hoegaarden moest optrekken, werd hevig in haar flank beschoten vanuit de fabriek, zoals reeds vermeld in het rapport Caspari, en geraakte niet vooruit. Het zelfde deed zich voor met het III° bataljon. Daarentegen konden de 2de en 1ste compagnie wel de Gete bereiken, maar ze konden er niet direct over omdat alle bruggen vernield waren. Pas later ontdekten zij een wad en zo kwamen een aantal manschappen tot aan de noordkant van Hoegaarden. In het dorp hoorden wij het ene salvo na het andere. De 3de compagnie concentreerde zich op de beschieting van de fabriek.

Het II° bataljon, tot dan de reserve van het regiment, werd ontplooid tegen de zuidkant van Hoegaarden. De manschappen kwamen evenwel niet tussen in de gevechten omdat de brigade had besloten de plaats te laren bombarderen door de artillerie, en bijgevolg werd de infanterie teruggetrokken. Maar het artillerievuur bleef uit omdat onze gewonden zich in Hoegaarden bevonden en de nacht langzaam begon in te vallen.

Kapitein Commandant Verheggen.

Henri Schoenssetters, soldaat in het leger van Napoleon

5de compagnie van het 4de bataljon van het 44ste Linieregiment in depot te Valenciennes

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

valensijn den 25 april 1813

Zeer beminde ouders

*Ik laat Ul (U lieden) weten dat ik van brussel vertrokken van donderdag en in valensijn gekomen den 24 april en heb den selven dag bij **jan lodewijckx** en **jan michiel** en sij hebben mij gezeijd als dat er gezeijd werd dat hun bataillon binne eenige dagen moet vertrekken maer sij weten niet naer toe d'een zijt dat sij naer spanien moet dander seggen naer rusland en zij seggen tog nog meer als dat zij means (Engels!?) ontrent den reijn en ik ben in een ander bataillon en wij zijn hier ... als dat wij onder den weg geen pree gehad en hebben den vinde mij nu in nood verzouk Ul van mij gelt af te senden zaterdag en als wij hier gecomen zijn ik en **ludovicus smeirs** hebben wij ... eenen hals een muts en eenen capot gekregen wij hebben ...wolle bed en sargie.*

*de complementen aen senden
gelt of brengen*

henri

piere 11495
 21 bapt: est Henricus filius joannis josephi Schoenssetters
 et marie francisca peeters conj: sres henricus vanham
 et anna maria Schoenssetters
11494

(Parochieregisters Hoeg., Dopen, p. 892r., nr 11496)

Geboortekte van Henri Schoenssetters, zoon van Jean Joseph en Marie Françoise Peeters
 Peter is Henri Vanham en meter Marie Schoenssetters: 21 september 1794

EMPIRE FRANÇAIS

 Valencijs den 25 april 1795
 Zie beninde anders
 is dat ik weten ok dat ik van bundel vertrokken
 van den 15 van in Valencijs geboren den 25 april
 in het van heten en bij Jan Teerwijn en Jan Melchior
 en sy hebben mij gezegd ok dat er gezegd werd dat hun
 taakken hame ange. Jagen moet vertellen maar sy
 weten niet naar ten den 15 dat sy naar spinnen
 moet dander zeggen naar rustbare en sy zeggen tog
 nog meer ok dat sy meand ontrent dagg reijn, en ik
 heb in een ander bescillen sy zinn. he. jelt ok oet wy
 meer den 15 van 1795 en 1795 den 25 april 1795
 en in een vergelt ik van mij jelt of te Leude qatring
 de als in een andere zinn. ik in Valencijs hame hebben
 wy f...
 hebber
 a ander tab en vult en een...
 Ik wille be in koge
 de combenante en hame...

‘Het bewaren der aardappels’ **Uit het dagelijks leven van onze groot- en overgrootouders**

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Wie slaat er in de herfst nog een provisie aardappelen in?

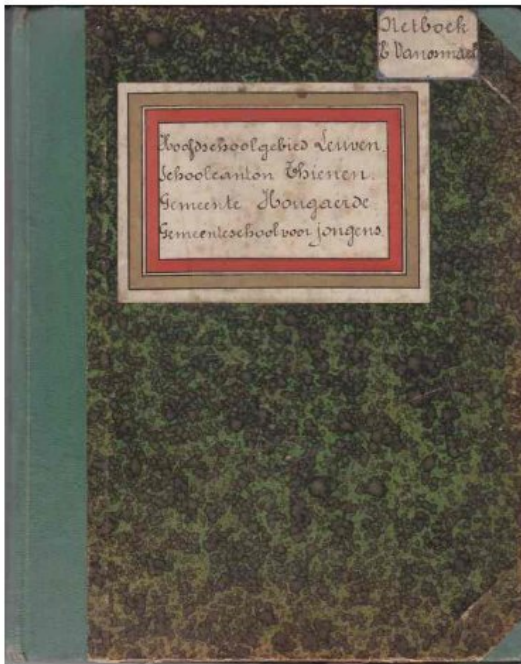
om de winter door te komen en tot aan de volgende oogst, van vroege aardappelen dan, voorzien te zijn van het dagelijks hoofdbestanddeel van het middagmaal.

De huismoeders die in de jaren 50 van de twintigste eeuw geen aardappelen schilden en kookten voor het middagmaal van man en kinderen waren meer dan een grote uitzondering.

Men moest bijvoorbeeld al een priester als bloedverwant hebben, die gestudeerd had in Rome, daar gewoon was geweest elke dag spaghetti op zijn bord te krijgen (weliswaar in de plaats van soep) en die dan ‘spaghetti met tomatensaus’ introduceerde tijdens zijn jaarlijkse vakantieperiode in het ouderlijke huis. Zo kon het dat die gewoonte, zeker als de ouders en zus en winkel in koloniale waren hadden, werd overgenomen om ook eens die ‘spaghetti Napolitana’ klaar te maken, niet in de plaats van het dagelijkse bord soep, maar om de patatjes met vlees en groenten te vervangen.

Evenzo was er geen huis zonder kelder (of stalletje), geen huishouden of de aardappelen werden ‘ingedaan’ voor de winter. De meeste huishoudens bewerkten een moestuin, of huurden een plaatsje voor hetzelfde. Zo was men voorzien van de dagelijkse groenten van het seizoen, of men haalde ze bij de buren. Want als de sla ‘rijp’ was, was het hele ‘bed’ gereed voor consumptie! In die moestuinen werden vroeg in het voorjaar de zgn. ‘vroeg’ aardappelen geplant. Ze moesten na het oogsten vrij snel geconsumeerd worden; ze waren niet geschikt om te bewaren. De ‘late’ of bewaaraardappelen daarentegen werden geoogst in de herfst. Wie er geen in de tuin had (of niet voldoende), kocht er een wintervoorraad van.

Het bewaren van de aardappelvoorraad.

Hierover staat een leerzaam stukje te lezen in het ‘netboek’, het schrift voor ‘schoonschrift’ van de leerlingen van de lagere gemeenteschool tijdens het schooljaar 1909/1910.

Op datum van 6 oktober 1909 schreef de bijna twaalfjarige Emile Vanosmael⁷ de tekst ‘Het bewaren der aardappels’, als eerste pennenvrucht van het schooljaar in zijn ‘netboek’.

In het toenmalige netboek schreven de leerlingen teksten over in hun ‘beste’ handschrift. De teksten moesten de leerlingen wat bijbrengen over moedertaal, rekenen en metriekstelsel, aardrijkskunde en geschiedenis, landbouw en gezondheidsleer, tweede taal. Hier gaat het over landbouw en gezondheidsleer, meer bepaald over ‘plantenbescherming’, zoals in het rood geschreven staat in de inhoudstafel achteraan.

⁷ Emile (Hoeg. 11.11.1897), was het eerste kind van varkenskoopman Pierre Vanosmael (Hoeg. 03.09.1876) en Valerie Laeremans (Hoeg. 23.07.1876); zijn vader Pierre was de oudste zoon van de dagloner (werkman) Jean-Baptiste (Hoeg. 20.11.1836) en Angeline Peeters (Hoeg. 29.08.1849); Emile kreeg er nog 2 broers en één zusje bij; in 1920 verhuisde het hele gezin naar Gréz-Doiceau.

Hougaerde, den 6n October 1909

Het bewaren der aardappels

De aardappels worden het best bewaard in eenen drogen en wel verluchten kelder, waar eene regelmatige warmte van omtrent 5 centigraden heerscht. De aardappels kunnen bederven.

1° Met ze dik opeen te leggen. Hierdoor worden zij heet en beginnen te gisten en te schieten;

2° Met te bevriezen. Bij strenge vorst stopt men de keldergaten;

3° Met e bloot te stellen aan het licht, hetgeen ze doet groen worden en eenen bitteren smaak krijgen;

4° Met ze tegen den killigen muur of op eenen natten grond te leggen;

5° Met veel rotte aardappels tusschen den hoop te laten;

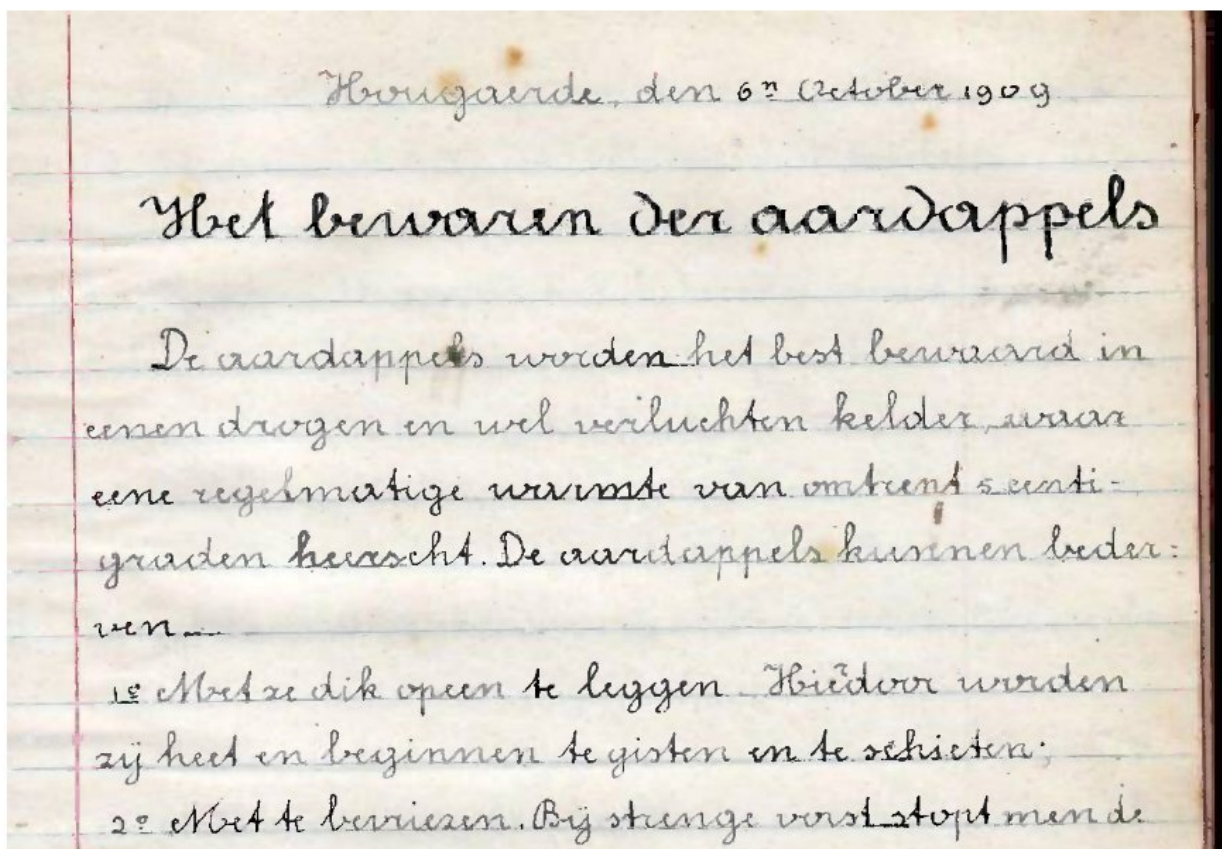
Bij gebrek aan eenen kelder, kan men de aardappels ook nog bewaren, als volgt:

1° Men tast e, bij droog weder in groeven of putten welke men zeer ondiep maakt, en liever wat te groot dan te klein

3° (sic) Tusschen de aardappels plaatst men hier en daar eenen bussel houtrijs, om de vochtigheid te laten verdampen en de aardappels lucht te geven

4° Om ze tegen licht en vorst te beschermen, dekt men ze met eene laag stroo en daarna met aarde.

Bij sterke koude legt men er eene laag toemaat over en bijzonder op de luchtgaten. Kaf dekt ook goed

Te Hauthem gevallen voor onze vrijheid⁸ De 'Parramore' stand in het gemeentehuis

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Over wie gaat het ? Afkomst en opleiding van George Fisher Parramore.

George Fisher Parramore III, de derde van die naam, werd op 9 november 1921 geboren op de Town Field Farm bij Cheriton in de staat Virginia.

Zijn broers en zus waren

- Reid Parramore, die tijdens WO 2 als Cadet in Engeland verbleef en er een officierenopleiding kreeg; daarna woonde hij in Delaware;
- Thomas Parramore, die als Private-radioman bij de 5th Cavalry streed in Korea en er driemaal gewond werd; hij vestigde zich in Florida;
- Bill Parramore, die vocht in de Pacific-Area;
- Rebecca Parramore, getrouwd met E. Marsh en gehuisvest in Onancock in Virginia.

Ze waren allen kinderen van George Fisher Parramore Jr (II), die op jonge leeftijd stierf, en van George Fisher Parramore Sr (I), afkomstig uit Accomac C.H.

Tijdens de tweede wereldoorlog woonde de familie te Cheriton (Virginia).

George F. Parramore studeerde af aan de Cheriton High School in 1940. Hij werkte een tijdje in zijn geboorteplaats bij de firma D.P. Stores om daarna een vijftal maanden in Newport News te werken. Terug in zijn streek werkte hij dan voor de Standard Oil Company om vrij snel een betere positie te verwerven bij de Sinclair Oil Company te Newport News. Ondertussen zijn we in 1942 en George F. stapt over naar de Pennsylvania Spoorweg Maatschappij. In augustus van datzelfde jaar neemt hij dienst in het leger.

Hij wordt ingelijfd bij het USAAF (United States Army Air Force) en krijgt het stamnummer 33.22.1489. Een eerste opleiding krijgt hij in Camp Lee om daarna vliegtuigmechanica te gaan volgen in Kessler Field, Bolox Miss.

Na deze opleiding wordt hij naar de militaire basis van Loreda gezonden voor een training boordwapens. Drie maanden later is hij in Salt Lake City, in de staat Utah, voor groepstraining en vervolgens zes weken in Davis Mothan Field bij Tucson in Arizona voor een bombardementsopleiding in smaldeelverband. Na vervolmaking van zijn opleiding te Briggs Field en El Paso in Texas, vliegt hij naar Norfolk voor een verlof van drie dagen.

Het is de laatste maal dat hij zijn familie ziet. Na deze luttele dagen vervoegt hij zijn basis in Topeka (Kansas) en wordt hij naar Fort Kilmer N.Y. gezonden.

Op 1 juni 1943 vliegt hij vanuit New York naar Engeland om ingezet te worden voor bombardementsopdrachten bij dag. Hij heeft dan de graad verworven van Staff-Sergeant.

In actie bij het 8th US Air Force, vanop de basis van Hethel (Groot Brittannië).

Hij vervoegt de USAAF basis van Hethel, ten ZW van Norwich, aan de oostkust van Engeland en hij wordt er ingedeeld bij het 566th Bomb Squadron, als 'Ball Turret Assistant Ingeener' of 'kanonnier in de kogelkoepel'. Het Squadron maakt deel uit van de 389th Group

⁸ Van Nerum Hubert, *Gevalen voor onze vrijheid te Houtem*, 1 dec. 1943, -Alpaidis, XXV (1989), nr 1, p. 17-33
Parramore, een terublik, -Idem, nr. 3, p. 12-15
Archief Heemkundige Kring en Parramore comité.

H (Wing), die op haar beurt tot de 8th US Air Force behoorde. Het geheel omvat 500 vliegtuigen en een 20.000 manschappen.

In het kader van dit Smaldeel neemt Parramore deel aan verschillende zendingen boven bezet Europa en Duitsland. Vooral de aanval op een belangrijke brandstofopslagplaats is zeer moeilijk, gezien het vijandelijk overwicht. Toch keert alles ten goede, het bombardement is succesvol en vliegtuig en bemanning keren veilig terug op de basis. Deze opdracht staat vermeld in de annalen van de US Air Force.

Op 1 augustus 1943 maakt Parramore deel uit van een smaldeel dat een moordend bombardement uitvoerde op de olieraffinaderij van Ploësti in Roemenië. Zij waren opgestegen vanuit Bengazi in Libië voor een vlucht van 2.500 km. Slechts 33 van de 178 deelnemende toestellen waren na hun terugkeer nog gebruiksklaar en 446 van de 1.733 bemanningsleden sneuvelen.

Bij persoonlijk besluit van president Franklin Roosevelt wordt aan Staff-Sergeant George F. Parramore de hoge onderscheiding, het '*Distinguished Flying Cross*' verleend, voor zijn manhaftig en voorbeeldig gedrag in een groot aantal succesvolle opdrachten tegen de vijand. Veel van zijn gevaarlijke opdrachten, met zijn toestel '*Lucky Tiger*', heeft hij beschreven in de talrijke brieven aan zijn moeder in Cheriton.

De laatste en noodlottige zending van woensdag 1 december 1943 boven het Ruhrgebied.

Vroeg in de morgen van 1 december 1943 geeft de Operations Commander, kolonel Wood, een '*briefing*'. Kort daarop gaat de bemanning aan boord van de vliegtuigen voor een opdracht boven het Ruhrgebied. Een gevaarlijke opdracht omdat het afweersysteem er uiterst sterk is.

De opstijgende vliegtuigen vanop de basis in Engeland zijn stuk voor stuk vliegende forten. Het zijn de '*Consolidated Liberators B 24*', zware viermotorige bommenwerpers, uitgerust met 10 mitrailleurs van 12 mm. Hun maximumsnelheid is 482 km/uur op 30.000 voet hoogte (9.100 m). Zij vervoeren elk 5.800 kg bommen. De *aircrafts* hebben een lengte van 20.47 m, een breedte van 33.50 m en een hoogte van 5.48 m. Leeg weegt het vliegtuig 16.556 kg en gevuld, met 12 bemanningsleden aan boord, 32.296 kg.

De Liberator waarin Parramore als '*ball-turret gunner*', droeg het serailnummer 42-72876 en er zijn die dag 8 à 9 militairen aan boord. Boordcommandant 1ste Lt. Thomas Fravegas uit Memphis beschikte ook nog over 1ste Lt. Elmond Strickbine uit Kansas als 1ste piloot, Eric Hurtt uit Alabama, James Cameshart uit Indiana, Sergeant Tony Fravegas, brier van de boordcommandant, als radiogunner, en nog een drietal anderen, die wij niet bij naam kennen.

De gebroeders Fravegas waren samen overzee gekomen, hadden steeds samen in hetzelfde vliegtuig gediend, dezelfde opdrachten uitgevoerd, ook de aanval op Ploësti en ze hadden beiden een onderscheiding gekregen. De bemanning had er voor deze gelegenheid aan gehouden het vliegtuig '*The Fravegas Boys*' te dopen.

Het squadron stond onder bevel van majoor Conroy, die dan ook het sein tot vertrek gaf. De formatie steeg op en vloog over de Noordzee en Zuid Nederland in de richting van de Ruhr. De staalfabrieken van Solingen waren het doelwit. Tussen 12.00 en 12.30 GMT werden de bommen afgegooid op het doel en bracht het squadron zich terug in formatie om via België de terugvlucht aan te vangen.

En dan begint het mis te lopen. Tussen Dusseldorf en Aken vallen zeven Foche-Wulfs 190 hen aan. '*The Fravegas Boys*', die op 20 à 24.000 voet hoogte vliegt in de formatie, wordt getroffen en verliest hoogte. De formatie moet nu ook nog verlaten worden. En hun laatste verbinding met de Squadronleader Conroy gebeurt ten Noorden van Aken.

Boordcommandant Thomas Fravegas besluit de thuisbasis te bereiken in 'solitair'. Er komt een nieuwe aanval tussen de Duitse grens en onze streken door Messerschmits 110 van de basis van Brustem. Het bommenluik wordt in brand geschoten door 20mm. Kogels. Verschillende bemanningsleden worden gekwetst en de boordseiner sneuvelt.

Na nog meer hoogteverlies tot 10.000 voet wordt de toestand onhoudbaar. Het bevel wordt gegeven om het vliegtuig te verlaten. George F. Parramore helpt verschillende bemanningsleden in hun valscherms, trekt dan het zijne aan en springt....maar komt tegen de stabilisator van het staartstuk terecht. Het gevolg is dat zijn valscherms maar gedeeltelijk opent. Ooggetuigen hebben de val te Hauthem gezien. Parramore stort te pletter op het 'Wijnhofveld' en is op slag dood. Het is kort na de middag. Parramore was pas 22 jaar geworden.

'The Fravegas Boys' zelf stortte neer tussen Opvelp en Beauvechain en ontplofte. Eén bemanningslid wordt uit het toestel geslingerd en overleeft de ramp.

Niet alles zijn we te weten gekomen over deze ramp, maar we weten wel dat de boordcommandant sneuvelde en dat ook de dode boordseiner in het ontplofte tuig bleef. Hurtt en Tony Fravegas waren gewond. SDamen met Strickbine en James Gamershart is TONY Fravegas opgepakt door de Duitsers, die vlugger ter plaatse waren dan de mensen van het verzet.

Uit het verslag naderhand opgemaakt door 1ste Lt. Strickbine op de Headquarters van de basis Midland Army AIP Field in Texas vernemen we dat de Aircraft is neergehaald door vijandelijk vuur en dat Parramore, alhoewel hij dodelijk gewond was, op zijn post bleef en de andere bemanningsleden hielp met het omgorden van hun valscherms en te helpen bij het springen.

Verder is er nog een getuigenis van de rechter midden schutter, gevangen genomen door de Duitsers, die niet met naam wordt genoemd. Hij verklaarde de schoenen van Parramore in een Belgisch hospitaal gezien te hebben, waar hij dan ook vermoedelijk zou overleden zijn. Maar hij voegde aan deze verklaring toe '*this is not reliable*'.

Het waren waarschijnlijk andermans schoenen.

Herrie rond het stoffelijk overschot van de gesneuvelde.

Een paar ooggetuigen hadden het gebeuren gezien en in een mum van tijd was niet alleen het gehucht Hauthem, maar ook Hoegaarden op de hoogte. De hulpveldwachter bracht de oorlogsburgemeester op de hoogte.

Het stoffelijk overschot van Parramore had een holte in de grond geslagen. Het werd wat verder tegen een stromijt gelegd. De gesneuvelde bleef er liggen tot in de late namiddag van de volgende dag. De Duitsers daagden niet op, al zouden zij verwittigd zijn geweest!

Overdag was er geen bewaking, maar voor de nacht was er een bewaking door de hulpveldwachter en enkele 'zwarten'. Getuigen hebben beweerd dat Georges Van Autgaerden, een bekend Tiens collaborateur is komen kijken, dat er geschopt is tegen het lijk, gespuwd in het gelaat, het schoeisel en het uurwerk werden gestolen!!!

Een landbouwer heeft met zijn kar het stoffelijk overschot van Parramore op 2 december, bij het intreden van de duisternis, naar het kerkhof te Hoegaarden gevoerd. Hij werd tussen twee bussels stro in een kuil gelegd.

Deze handelwijze roept twee vragen op:

- 1 gebeurde dit op bevel van de Duitsers en waarom werd het lijk dan niet onmiddellijk naar de militaire begraafplaats van Beauvechain gebracht?

2 waarom was de Hoegaardse overheid juist op die dag afwezig, was het om te ontsnappen aan de verantwoordelijkheid, of was er een afspraak gemaakt?

Normaal gezien zouden de Duitsers het stoffelijk overschot zijn komen weghalen, of zou het direct zijn overgebracht naar het dodenhuisje. Na identificatie en de nodige controle door de bezetter zou het behoorlijk begraven zijn. De herrie die nu ontstaan is zou er niet moeten geweest zijn. Een lijk, al is het van een vijand, laat men niet liggen!

Op 1 december 's avonds begon de ontevredenheid al bij een aantal Hoegaardiërs. Deze tragische gebeurtenis keerde zich terecht of ten onrechte tegen de oorlogsburgemeester.

De mensen van de weerstand wilden het lijk opgraven en terug begraven in een kist. Uit vrees voor vergelding en het nemen van gijzelaars door de Duitse bezetter, werd het hen verboden.

Pamfletten die 'lijkschennis' werden doorgegeven en op de muren geplakt. De burgemeester ontving een dreigbrief die hem 24 uur de tijd gaf om te zorgen voor een degelijke begrafenis.

Tijdens de nacht klommen vier verzetslui waaronder Jean Sterckx en Michel Stockmans over de kerkhofmuur. Zij legden twee kronen op het naakte graf, één met de Belgische driekleur en in zilveren letters de tekst 'Uw offer zal niet nutteloos zijn' en de andere met purperen band 'A notre ami regretté'. De volgende dag werden er foto's van genomen en verspreid.

Op de avond die volgde werden de rouwbanden teruggehaald en door de familie Sterckx bewaard om eens aan de verwanten van de gesneuvelde te schenken.

Er hebben nog inwoners bloemen op het graf gelegd.

De burgemeester liet toch een kist maken, het lijk ontgraven en gekist terugleggen. Naderhand zijn de Duitsers de kist komen ontgraven op hun beurt en werd Parramore met militaire eer begraven op het militair kerkhof van Beauvechain. Sgt. Parramore werd er zij aan zij met één van de andere gesneuvelde bemanningsleden in een gemeenschappelijk graf nr 38 gelegd, waar de Amerikanen hen na de bevrijding vonden.

De postume eer na de oorlog en veertig jaren later in 1989 te Hoegaarden.

De moeder van George kreeg op 12 december bericht dat haar zoon vermist was tijdens een zending boven Duitsland. Later kwam het bericht dat hij gesneuveld was '*killed in action*'. Zo hadden de Duitsers via het Rode Kruis laten weten.

Deze moeder die in 1950 ook nog moest vernemen dat haar andere zoon Thomas driemaal gewond werd in Korea, overleefde haar leed en stierf in juni 1981.

Na de oorlog werd SSgt. George F. Parramore III ontgraven en definitief ter aarde besteld op de begraafplaats van Neuville en Condroz. Hij werd er bijgelegd op het US Ardennes Cemetery, in het graf nr 36, rij 5, lokatie D. Aan deze held werd nog de *Air Medal* en het *Purple Heart* toegekend. Zijn familie bezocht in 1985 het graf.

In 1989 besloot 't Nieuwhuysmuseum deze geschiedenis te publiceren⁹ in het kader van een relaas over de tweede wereldoorlog te Hoegaarden. Met de hulp van Jo Verbeke en de Town Major van Cheriton reconstrueerde Hubert Van Nerum het verhaal van de gebeurtenissen.

Dankzij Jo Verbeke kon het militaire gedeelte gereconstrueerd worden en dank zij de Town Major werden de adressen te Hoegaarden bekend van de toen;nog levende broers en zus van George F. Maar even waardevol was het werk van het Parramore comité met buiten de twee reeds genoemden, Georges Puttevils, Yvan Coenen, Nick Van Eeckhaute, Etienne Grooten, Leontine Wuyts en Georges Sweerts.

De familie was gelukkig meer te kunnen vernemen over het gebeuren en de plaats waar het drama zich voordeed. Zij bezorgden dagbladknipsels en de bevestiging van hun overkomst

⁹ De opzoekingen waren begonnen in 1987

naar Hoegaarden. De gemeente Hoegaarden zorgde voor een gedenksteen te Hauthem aan het *Wijnhofveld* en de Militaire Attaché van de USA te Brussel voor de aanwezigheid bij de onthulling. In het museum 't Nieuwhuys kwam een permanente herinneringsstand als postume eer aan George F. Parramore.

De 'Parramore viering' ging door te Hoegaarden op 2 september 1989.

Het monument bij de inhuldigingsplechtigheid met de Amerikaanse vlag, de Hoegaardse en de Belgische kleuren

Er werd een gedenksteen onthuld op de plaats waar Parramore viel. Het monument beoogde niet alleen de nagedachtenis van Staff Sergeant Parramore in ere te houden, maar is tevens een symbool voor alle luchtslachtoffers bij de geallieerde strijdkrachten die sneuvelden tussen Leuven en St.-Truiden. Die as was een belangrijke luchtcorridor. Door het feit dat er zich twee belangrijke Duitse bases bevonden, Brustem en Beauvechain, opereerden er veel vijandelijke jagers, zodat het aantal crashes hier zeer hoog lag.

G. Puttevils, broers en zus Parramore, schepen Suzanne Bamps en burgemeester Roger; Kerrijn

De viering werd een indrukwekkende plechtigheid, dankzij de inzet en het werk van velen. Er was vooreerst het historisch onderzoekswerk, waarvan de neerslag verscheen in het eerste nummer van 'Alpaidis' van dat jaar 1989. Dan was er het *Parramore comité* onder voorzitterschap van George Puttevils, ereambassadeur van België; dit comité was opgericht in de schoot van de *Heemkundige Kring 't Nieuwhuys*¹⁰, naast het *Streek en Biermuseum*¹¹, de *Hoegaardse Biergilde*, de *V Geslachten* en de *Navorsingcommissie*. Het museum zorgde voor een gelegenheidstentoonstelling en voor een permanente herinneringsstand in 't Nieuwhuys.

De permanente Parramorestand in het Museum 't Nieuwhuys bij de plechtige opening door ereambassadeur G. Puttevils, met rechts Jo Verbeke en Georges Sweerts

Het Hoegaardse gemeentebestuur leverde materiaal en mankracht om langs de weg naar Meldert aan het *Wijnhofveld* een gobertangesteent in een muur in te metsen. Een plakkaat en de symbolen van Parramores achtste eskadron verduidelijken de betekenis van het monument. Leerling-piloten van de (toen nog bestaande) vliegschool van Goetsenhoven vormden de erehaag tijdens de inhuldiging. Amerikaanse piloten brachten de laatste groet en rolden plechtig de *stars and stripes* op. Naar Amerikaanse gewoonte kreeg de familie van de gesneuvelde die vlag. Gemeentebestuur, oud-strijdersverenigingen en de familie Parramore legden bloemen neer. De Amerikaanse en Belgische volksliederen weerklonken. De inwijding door de Heer deken zou, wegens omstandigheden, later gebeuren.

Het was kolonel Butler, attaché op de Amerikaanse ambassade die het monument onthulde.

¹⁰ Sinds 2006 naam gewijzigd in : 'Hoegaardse Heemkring 't Nieuwhuys'

¹¹ Van 1965 tot 2001

Burgemeester Roger Kerrijn verwelkomde de delegaties in het gemeentehuis. Schepen Frans Huon wierp een terugblik op de gebeurtenissen. De zus van Parramore bedankte 'het Belgische volk' voor de genegenheid. Die zaterdag waren er ook al bezoeken geweest aan 't Nieuwhuys en aan de brouwerij.

Het Parramore comité had voor de familie een heel programma uitgestippeld. Donderdag 31 augustus waren ze toegekomen, maar er moest een dag gewacht worden op de bagage die geblokkeerd was op de luchthaven van New York. Op vrijdag werd een bezoek gebracht aan Tienen. De zaterdag was dan de officiële Parramoredag te Hoegaarden. Zondag was bezochtdag Hoegaarden en een concert te Nivelles 's avonds. De maandag werd een bezoek gebracht aan Bastogne en het US Ardennes War Cemetery. Na Brussel bezocht te hebben op dinsdag werd er afgereisd naar de States op woensdag.

S/sgt † HOEGAARDEN 1 12 1943

The U.S. Air Force

ZATERDAG

2 SEPTEMBER 1989

**P
R
O
G
R
A
M
M
A**

11.00 uur	Aankomst Amerikaanse Gasten Museum 't Nieuwhuys
15.00 uur	Ontvangst der VVIP's, VIP's, Burgerlijke en Militaire Genodigden en Briefing Het Kauterhof - Brouwerij de Kluis
15.00 uur	Plechtige inhuldiging van de Gedenkzuil Ste. Katharina-Hauthem
16.00 uur	Hulde en receptie Amerikaanse Gasten en Genodigden op het Gemeentehuis
17.00 uur	Vooropening der PARRAMORE-tentoonstelling in het Museum 't Nieuwhuys
18.00 uur	Opening der tentoon- stelling voor het pu- blik, tot 20.00 uur.

Loopt tot Zaterdag, 10 September 1989.
Sluit om 18.00 uur.

Verantw. Uitgever: Dr. E. Grooten & Het Parramore
Comité E. Burystraat, 2 3520 Hoegaarden.

Vrij van zegel Art. 198

Het onderste deel van de affiche verspreid met het oog op de feestelijkheden van 02.09.1989

Alles is in de pers zeer uitvoerig belicht geweest en een videomontage door Yvan Coenen en Nick van Eeckhaute gerealiseerd werd op 10 oktober vertoond in het museum.

De blijvende betekenis van de Parramore stand in ons gemeentehuis, 24 november 2012

Dames en Heren,

Feit is dat George Fisher Parramore drie weken na zijn 22ste verjaardag, op 1 december 1943, te Hauthem is gesneuveld.

Feit is dat een overlevende van de ‘crew-members’ van de Liberator 24, officieel heeft getuigd van George Fishers’ moed en zijn inzet voor de medebemanningsleden.

Feit is evenzeer dat in 1987, 25 jaar geleden gestart is met een onderzoek naar deze staff sergeant, door onze studie- en navorsingcommissie van de heemkundige kring ’t Nieuwhuys, met het oog op een herdenking in 1988, 45 jaar na de crash.

Maar het oorspronkelijke gebrek aan vaste gegevens en het naderhand vinden van de juiste toedracht van de gebeurtenissen in 1943, het met succes kennis maken met zus en broers van Parramore, dit alles leidde in 1988 tot het oprichten van een Parramore comité binnen het organigram van de heemkring. De herdenking moest nu meer worden dan een eenmalig fiatdivers en gezien de context van de geallieerde luchtbombardementen, ook een herdenking worden voor alle geallieerde luchtslachtoffers tussen Sint-Truiden en Leuven, een belangrijke luchtcorridor tussen de Engelse bases en de Duitse doelwitten én tegelijk een zeer gevaarlijke as door de aanwezigheid van Brustem en Beauvechain, twee Duitse militaire vliegvelden.

En het comité onder voorzitterschap van ereambassadeur Georges Puttevils, met als werkende leden Hubert Van Nerum, Jo Verbeke, Yvan Coenen, Nick Van Eeckhaute, Etienne Grooten, Leontine Wuyts en Georges Sweerts kregen het voor mekaar dat de gemeente Hoegaarden een herdenkingsmonument inhuldigde op 2 september 1989, aan het veld waar Parramore omkwam. Niet alleen was het Hoegaardse gemeentebestuur met burgemeester Roger Kerrijn en een aantal oud-strijdersverenigingen aanwezig, maar ook hoge Amerikaanse attachés en de nabije familie Parramore.

Sinds 1989 wordt, normaal gezien op de laatste zaterdag van november, een herdenking gehouden aan het monument. Het siert de Amerikaanse vertegenwoordiging, de gemeente Hoegaarden en de Hoegaardiërs en ook de oudgedienden van de oorlog, dat wij onze helden blijven herdenken en in ere houden.

En wat dat laatste betreft, het in ere houden, dat is vanaf nu ook terug hersteld. Tot in 2001 was er in het museum ’t Nieuwhuys een herdenkingsvitruine gewijd aan George Fisher Parramore. Vanaf nu, 24 november 2012, is ons gemeentehuis gastheer voor de Parramorestand. Heer burgemeester, schepenen, inrichters van de stand wees er zeker van dat een plaats geven aan het verleden de beste verzekering is voor de toekomst. Wij moeten er niet aan denken wat er zou gebeurd zijn zonder jonge mannen als Parramore, zonder hulp vanuit de States.

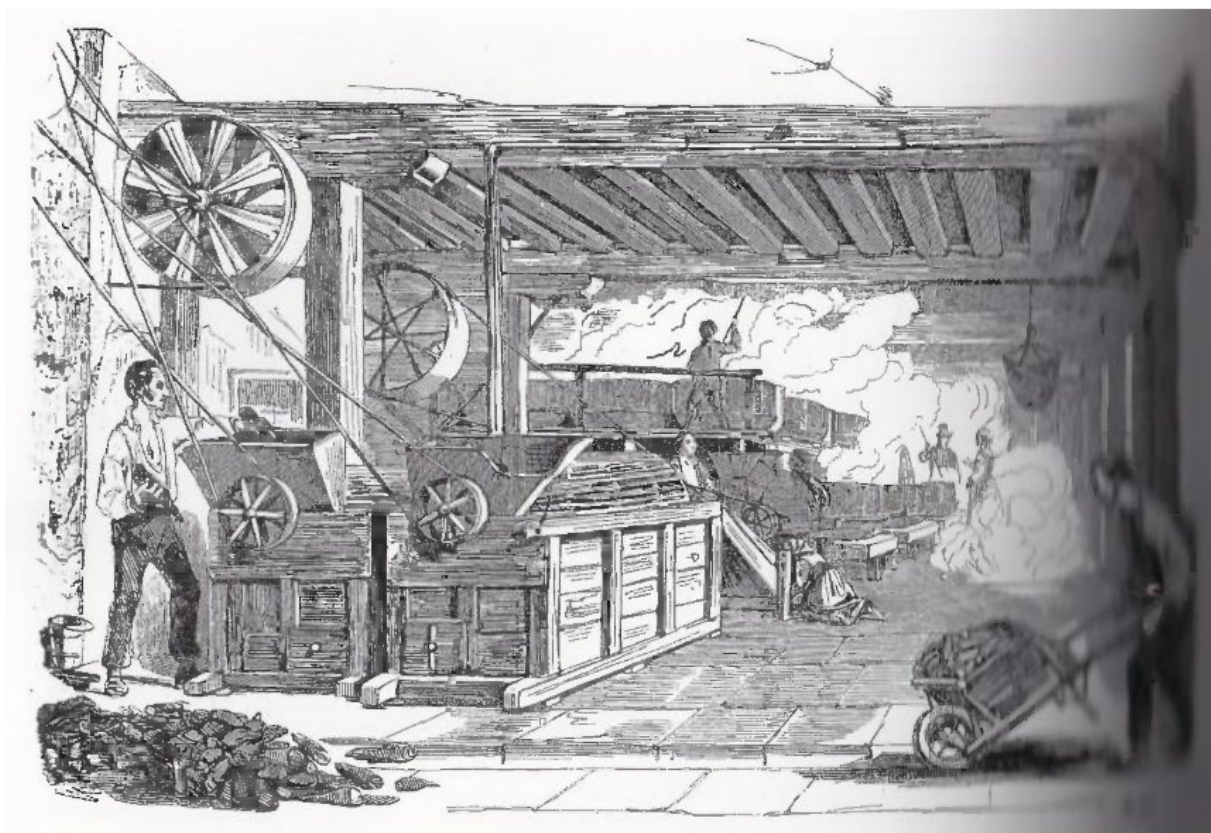
Maurice Dodion, 24.11.2012
Inhuldiging Parramorestand
Gemeentehuis Hoegaarden

*1 December 2001
The Parramore monument in Hoegaarden*

*The ceremony was attended by
The Air Attaché of the United States of America
Colonel D. Tunstall, Mr. F. Huon, Mayor of
Hoegaarden and Mr. G.C. Puttevils, President of the
Parramore Committee*

Jaarlijks wordt een erediploma uitgereikt, Hier voor de herdenking van 2001

Een suikerfabriek in volle activiteit rond 1850 (zie vorig nummer, suikerfabriek Dumont)

Inhoud Familieschoon Anno LIII, nr 42 NR (4/2012)

Art. 156 de Regentiedag en de dekenkroningen van 20 oktober 2012 (*Wasily Pedjko en Willy Sweerts*)

Art. 157 Vermeldingen familie Sweerts uit de 7 geslachten van Brussel in de Hoegaardse schepenakten (*Dr Gilbert Vandenbempt*)

Art. 158 Lodewijk Jan Baptist Sweerts de Landas 80 jaar (*M. Schreurs-Janssen en Danny Beeckman*)

Art. 159 Stamboom en wat geschiedenis van de familie Fox (2de deel) (*Wim Rock*)

Art. 160 Aanvullingen Van Nerum (*Maurice Dodion*)

Art. 161 Familienieuws en rechtzetting

Boek: Het Vlaamse platteland in de fifties

Het Hoegaards bier was zo goed dat mijn vrouw de smaak ervan te pakken gekregen heeft...” (Dr. Gilbert Vandenbempt, Haasrode.)

De gevechten te Hoegaarden op 18 augustus 1914 (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Henri Schoensetters, soldaat in het leger van Napoleon

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

‘Het bewaren der aardappels’ Uit het dagelijks leven van onze groot- en overgrootouders (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Te Hauthem gevallen voor onze vrijheid, de ‘Parramore’ stand in het gemeentehuis.

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Afbeelding van een suikerfabriek in volle activiteit rond 1850

De Heemkundige Kring Hoegaarden geeft 2 tijdschriften uit.

- **Alpaidis** (verschijnt 4 x per jaar) en kost **12.5 €**
- **Familieschoon**, tijdschrift van de Confrérie van de V Geslachten (verschijnt 4 x per jaar) en kost **12.5 €**

Men kan zich ook abonneren voor de 2 tijdschriften samen en dan kost het maar 20 €

Ons rekeningnummer : **310-0370021-52**

Onze website: www.heemkring-hoegaarden.be

Inlichtingen: Etienne Grooten, Residentie Beatrijs 169 te 3300 Tienen 016/81 72 35

e-mail: dodionm@hotmail.com

Wij vragen vriendelijk het leesgeld te voldoen voor het jaar 2013, om zo zonder onderbreking onze negenenveertigste (49ste) jaargang te ontvangen

Bestuursleden Heemkundige Kring:

Yvette Kleynen (voorzitter), Rik Cipers (ondervoorzitter)

Etienne Grooten (secretaris), Elise De Dobbeleer, Diane Nitelet, Bart Hendrix, Arthur Van Nerum, Caroline Geens, Wasily Pedjko, Bouthé Irène, Saelmaekers Erik, Maurice Dodion,